

Asianajotoimisto Kari Silvennoinen Ky
Korkeavuorenkatu 19 A, 00130 Helsinki, Finland
Puh. 010 616 8920, telekopio 010 616 8929
Tel. + 358 10 616 8920, fax + 358 10 616 8929
Gsm 0500-705 716, + 358 500 705 716
E-mail kari.silvennoinen@kolumbus.fi
Web www.silvennoinen.fi

KORKEIMMALLE HALLINTO-OIKEUDELLE

Asia:

Valitus laillisuusperusteella valtioneuvoston 5.11.2009 tekemään päätökseen, jolla se on luovuttanut osan Suomen suvereenia valtakunnan aluetta venäläiseen vallintaan ja antanut samalla suostumuksen Suomen talousvyöhykkeen taloudelliseen hyödyntämiseen ns. Itämeren kaasuputken rakentamista varten.

Asiamies ja prosessiosoite:

Asianajaja, varatuomari Kari Silvennoinen. Asianajotoimisto Kari Silvennoinen Ky, Korkeavuorenkatu 19 A, 00130 Helsinki, p. 010 616 8920, fax 010 616 8929, gsm 0500-705 716 web: www.silvennoinen.fi sähköposti kari.silvennoinen@kolumbus.fi.

Täytäntöönpanon keskeyttäminen:

Valtioneuvosto on tällä päätöksellään rikkonut vakavasti Suomen perustuslakia ja muita lain säännöksiä ja yleisiä oikeusperiaatteita, joten päätöksen täytäntöönpano on välittömästi keskeytettävä asian kaikenpuolisen ja perinpohjaisen oikeudellisen käsittelyn ajaksi. Täytäntöönpano loukkaa paitsi Suomen valtiojärjestystä, niin myös allekirjoittaneen valittajan legitiimejä oikeuksia.

Valtioneuvosto on väärin poliittisin perustein ratkaissut asiaa koskevat oikeudelliset kysymykset.

Vaadittu muutos:

Valtioneuvoston päätös on kumottava koska

- 1) se ei ole voinut tehdä tällaista päätöstä (luovuttaa osan Suomen alueesta vieraalle valtiolle), vaan asia olisi tullut ratkaista eduskunnassa,
- 2) turvallisuuskysymyksessä valtioneuvosto on mennyt toimivaltaansa ulommaksi luopuessaan Suomen suvereenin alueen turvallisuusvalvonnasta, luovuttaen alueen turvallisuusvalvonnan venäläisille/ Nord Stream Oy:n venäläiselle emoyhtiölle Gazpromille,
- 3) valtioneuvosto on ratkaissut väärin kahden sille tulleen hakemuksen etusijajärjestyksen, hylätessään valittajan aiemmin tekemän pyynnön käyttää samaa talousvesialuetta kaivostoimintaan.

Lausuma perusteluineen:Valtioneuvoston puuttuva toimivalta

Valtioneuvosto ei voi myöntää tällaista lupaa. Jos lupa voidaan myöntää, sen myöntää ja harkitsee eduskunta¹. Perustuslain (11.6.1999/731) 1 luvun 4 §:n mukaan Suomen valtakunnan alue on jakamaton, eikä sen rajoja voida muuttaa ilman eduskunnan suostumusta.

Valtioneuvoston myöntämä lupa koskee noin 1 100 neliökilometrin kokoisen, Suomen valtakuntaan kuuluvan alueen valvonnasta luopumista. Venäjä on muuttanut omaa lainsäädäntöään siten, että sen

¹ Suomen perustuslaki 1 luku 3 ja 4 §:t (11.6.1999/731).

sotavoimat tulevat vartioimaan tätä Suomen alueelle rakennettavaa kaasuputkea ja tätä aluetta kokonaisuudessaan. Venäjän lainsäädäntöön on myös lisätty sotavoimille valtuutus delegoida putken suojelu yksityisille militaarijoukoille.

Näin ollen tämä lupa pitää sisältää luvan Venäjän sotavoimien, ja mikä vielä huolestuttavampaa, luvan yksityisien (siis kaiken valtiollisen kontrollin ulkopuolella olevien) joukkojen jatkuvalla läsnäololle Suomen talousvesialueella. Tämä merkitsee myös Suomen omien puolustusvoimien toiminnan rajoittamista. Nykyisen puolustusdoktriinin mukaan tämä merkitsee myös vakavaa vaaraa Helsingin turvallisuudelle, jonka edustalta kaasuputki tulee kulkemaan, koska omien puolustusvoimiemme oikeuksia pitäisi rajoittaa tällä alueella.

Nykyisen valtiosäännön mukaan on selvää, että asiasta päättäminen kuuluu eduskunnalle.

Turvallisuuskysymys

Valtioneuvosto on saanut yksityiskohtaista tietoa Venäjän suunnitelmista koskien kaasuputken turvallisuuskysymystä. Pääministeri ja tasavallan presidentti ovat keskustelleet asiasta Venäjän valtiojohtajan kanssa. Näin ollen valtioneuvostolla on ollut tarkka kuva Venäjän näkemyksestä asiasta. Sillä on myös ollut tarkka käsitys Venäjällä viimeisen vuoden sisällä toteutetun lainsäädännön sisällöstä. Tärkeimpiä uudistuksia olivat Venäjän lainsäädäntöön sisältyvät putken suojelua koskevat, sotilaalliset säännökset. Venäjän valtiojohto on myös julkisuudessa ilmaissut aikomuksensa asettaa omaan valvontaansa tämä Suomen alueella kulkeva putki.

Huolimatta näistä yksityiskohtaisista tiedoista ja uhkakuvista, valtioneuvosto on antanut tämän luvan, mikä merkitsee Suomenlahden vallintavallan luovuttamista venäläisille.

Kaasuputken turvallisuuden käänköpuolena on Suomen oma turvallisuus. Luopuessaan yhden osansa turvallisuuden valvonnasta, Suomi kaventaa merkittävästi omaa turvallisuuspiiriään. Helsingin edustalla tämä tarkoittaa käytännössä luopumista kokonaan meripuolustuksesta. Tällä hetkellä mitään ongelmaa ei ole olemassa, koska Suomen (ja Helsingin) rajanaapurina on Natoon kuuluva Viro. Jos Suomen ja Viron välillä oleva Suomeen kuuluva alue luovutetaan kolmannen, Natoon kuulumattoman maan valvontaan, kansainvälinen tilanne alueella muuttuu ratkaisevasti.

Näin ollen valtioneuvosto on ylittänyt toimivaltansa. Valittajan käsityksen mukaan tätä päätöstä ei ole tehty yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa, vaikka valtiojärjestyksemme mukaan se olisi ollut välttämätöntä, mutta ei riittävää. Edes yhdessä tasavallan presidentin kanssa valtioneuvosto ei voi tehdä tällaista päätöstä, vaan valtakunnan osan suvereenisuudesta luopumiseen olisi tarvittu eduskunnan päätös.

Kansainvälisoikeudellinen kysymys

Kuten edellisissä kohdissa on käynyt ilmi, kaasuputken valvonta liittyy olennaisesti Suomenlahden kansainvälisoikeudelliseen asemaan, jota putken valvonta siis radikaalisti muuttaa. Näin ollen valittaja katsoo, että asiasta olisi pitänyt tehdä jonkun Suomen kansainvälisoikeudellisia asioita tuntevan asiantuntijan² johdolla selvitys, millainen kansainvälisoikeudellinen kysymys on tämä Suomen alueen valvonta vieraan vallan toimesta.

² Valittaja ehdotti kirjelmässään tätäkin valtioneuvostolle 29.8.2009.

Samalla olisi tullut luonnollisesti selvittää, mikä on Viron hallituksen kanta tähän asiaan. Siihen liittyy luonnollisesti Viron valtion lainsäädäntö ja se, millainen oikeudellinen näkökulma Virolla on tähän asiaan.

Valtioneuvosto kuitenkin laiminlöi kaiken hyvään hallintotapaan ja oikeudelliseen ratkaisuntekoon liittyvän selvitystyön ja kiirehti antamaan lain vastaisesti luvan. Valtioneuvoton päätös on tältäkin kannalta arvioituna mitätön ja se on välttämättä kumottava.

Valittajan kaivosvaltaus suhteessa kaasuputkihankkeeseen

Valittaja korostaa sitä, että kaivosvaltaushakemus (KaivNro 8673 – Suomenlahden merivaltausalue) on tullut vireille työ- ja elinkeinoministeriöön 27. elokuuta 2008, siis edellisvuonna Nord Stream Ag:n hakemukseen nähden. Valittajan hakemuksella on aikaprioriteettiin perustuva etusija muihin samaan alueeseen kohdistuviin hakemuksiin, kuten tähän kaasuputken lupahakemukseen nähden.

Samalla hakemuksella 27.8.2008 tuli vireille valittajan lupahakemus, joka käsitti talusvesialueen käyttöluvan hakemisen. Annettu lupa Nord Stream Ag:lle on hylättävä myös sikäli, kuin se koskee lausuman antajan aiemmin vireille panemaa, samaa aluetta koskevaa hakemusta.

Näin ollen kahden oikeuden joutuessa kollision, on aiemmalle, valittajan toteuttamalle hakemukselle annettava etusija. Annettu lupapäätös on tällä ja muilla tässä lausumassa esitetyillä perusteilla kumottava ja mitätöitävä.

Valittaja on tehnyt kyseessä olevalle alueelle kaivosvaltaushakemuksen Sitin –merimerkistä etelään pituuspiiriä 25 pitkin kulkevaa aluetta aina Suomen valtakunnan rajaan saakka. Valtauskirjaa on haettu, koska hakijalla on kaivoslain tarkoittamalla tavalla otaksunta alueella olevista laissa mainituista kaivoskivennäisistä. Valittaja on myös tässä korkeimmassa hallinto-oikeudessa kesken olevassa asiassaan esittänyt tarkan tutkimussuunnitelmansa alueen käyttämisestä ja muutoinkin toimittanut kaiken viranomaisten vaatiman selvityksen. Valitettavasti on todettava, että valtioneuvosto sekä työ- ja elinkeinoministeriö ovat ratkaisseet asian puhtaasti poliittisin, eikä oikeudellisin perustein.

Mainittakoon, että valtausalue lähtee etelään päin Suomen aluevesirajan sisäpuolelta (= pohjoispuolelta) kulkien etelään aina Suomen valtakunnan etelärajaan saakka, joka on sama kuin talusvesialueen (talusvyöhykkeen) raja, joka taas päättyy Viron talusvyöhykkeen rajaan.

Tiedossamme on, että vastaajan emoyhtiöllä Gazpromilla on Venäjällä Leningradin oblastin tuomiopiirissä vireillä lukuisia oikeusjuttuja, kun kaasuputken reittiä raivataan brutaalisti eteenpäin. Venäjällä Gazpromille myönteinen tuomio taataan siten, että Venäjän hallinnon virkamiehet³ ”kehottavat” alioikeuksia tekemään ratkaisunsa sen tahdon mukaisesti ja valvovat oikeudenkäyntien kulun yksityiskohtaisesti. Me käsittelemme tätä asiaa oikeusvaltiossa, emmekä hyväksy tällaisia menettelytapoja.

³ Yleisessä tiedossa Venäjällä on, että tällaiset hallinnon virkamiehet useimmiten ovat FSB:n palveluksessa.

Gazpromin tytäryhtiö Nord Stream Ag

Tämä hanke on venäläisen Gazprom-yhtiön hanke, joka on puettu Nord Stream Ag –yhtiön kaapuun. Voidaan siis sanoa, että kyseessä on venäläisen Gazpromin bulvaaniyhtiön tekemä hakemus Suomenlahden valtaamiseksi venäläiseen omistukseen. Nord Stream Ag on totaalisesti Euroopan Unionin ulkopuolinen toimija, sillä ei ole yhtään toimielintä Euroopan Unionin alueella. Sen kaikki organit sijaitsevat Sveitsissä tai Moskovassa.

Euroopan Unionin totaalisen ulkopuolinen toimija ei voi edustaa eurooppalaisia etuja itselleen. Se voi perustaa Suomeen ja Euroopan Unioniin kohdistamansa vaatimukset vain samoihin säännöksiin kuin kaikki muutkin henkilöt. Rahan valta ja ylivoima eivät saa olla ratkaisevia. Lisäksi on huomioitava, että valittaja eurooppalaisena yksityishenkilönä, omaa vähintään saman oikeusaseman kuin vastapuoli, aivan riippumatta siitä miten paljon rahaa vastapuolella on.

Hakija ei halua häiritä Euroopan energiahuollon hankkeita, eikä estää kaasuputken rakentamista. Päinvastoin hakija on koettanut avata neuvottelut Nord Stream Ag:n kanssa asian sovinnolliseksi ratkaisemiseksi. Nord Stream Ag on kuitenkin päättänyt käyttää ilmeisesti emoyhtiöltään Gazpromilta omaksumiaan keinoja asian läpi viemiseksi. Niihin keinoihin eivät neuvottelut kuulu. Valittajalla on monia eri ratkaisumalleja, joiden mukaan molemmat, sekä kaasuputki että kaivoshanke voidaan toteuttaa yhtä aikaa ja sulassa sovussa. Kaikki ratkaisut, jotka eivät perustu brutaaliin voimaan, vaativat kuitenkin neuvotteluja ja asioiden sopimista.

Nord Stream Ag on siis Euroopan Unionin ulkopuolinen, sveitsiläinen miljardiluokan yritys, jonka pääomistaja on venäläinen Gazprom (joka Venäjällä taas mielletään samaksi kuin Venäjän valtio). Suomen lainsäädännön tarkoituksena ei voi olla, että tällainen bulvaani pelkästään massiivisen suuren kokonsa, venäläisen militaariuhan ja miljardiomaisuutensa varjolla saattaisi ostaa itsensä vapaaksi vastuustaan suomalaista yksityishenkilöä, Suomen yhteiskuntaa ja Euroopan Unionia kohtaan.

Täytäntöönpanokiellosta

Talousvyöhykelain 6:n mukaan päätöksestä on mahdollista valittaa hallintolainkäyttölain 6 luvun 31 ja 32 §:n mukaisesti

Hallintolainkäyttölain 6 luvun 31 § kuuluu (päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus):

Päätöstä, johon saa hakea muutosta valittamalla, ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman.

Päätös voidaan kuitenkin panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana, jos laissa tai asetuksessa niin säädetään tai jos päätös on luonteeltaan sellainen, että se on pantava täytäntöön heti, tai jos päätöksen täytäntöönpanoa ei yleisen edun vuoksi voida lykätä.

Koska missään laissa tai asetuksessa ei ole säädetty toisin, niin lainvoimaa vailla olevaa päätöstä ei voida panna täytäntöön heti, kuten valtioneuvosto on tehnyt. Yleinen etu ei vaadi päätöksen

täytäntöönpanoa. Gazpromin tytäryhtiön Nord Stream Ag:n yksityinen etu ei oikeuta sivuuttamaan laissa säädettyä menettelyä.

Erikseen viittaamme vielä edellä olevaan kohtaan, jossa arvioimme asiaa valtiosääntömme kannalta, ja erityisesti siltä kannalta, että luvan myöntäminen merkitsee samalla 1 100 neliökilometrin osalta Suomen suvereniteetista luopumisesta. Tämä on lisäksi erittäin painava vastasyy, minkä takia normaaleja täytäntöönpanon ja lainvoimaisuuden määrääviä lain säännöksiä ei saa kiertää, vaikka valtioneuvosto on niin erehtynyt tekemään. Valtioneuvoston perusteluissa ei ole esitetty mitään muuta kuin Gazpromin bulvaanin Nord Stream Ag:n oman voitontavoittelu näiden lainsäännösten sivuuttamisen tueksi.

Toisaalta taas hallintolainkäyttölaissa⁴ ja muualla lainsäädännössämme on omat määräyksensä siitä, kuinka valitusviranomainen voi lain edellytysten täytyessä antaa määräyksiä täytäntöönpanosta. Valtioneuvosto on päätöksellään puuttunut lain määräyksiin täytäntöönpanosta tai täytäntöönpanokelpoisuudesta selvästi lainvastaisella tavalla.

Vaikka Nord Stream Ag käyttikin hakemuksessaan hyvin suuren osan⁵ sen perustelemiselle, että sen hakemuksen käsittelyssä ei saisi noudattaa Suomen laissa olevia määräyksiä muutoksenhausta ja muusta asioiden laillisesta käsittelyjärjestyksestä, vaan että valtioneuvoston olisi ratkaistava hakemus jotenkin välittömästi antaen välittömän täytäntöönpanomääräyksen, ei valtioneuvosto olisi saanut tehdä tällaista lainvastaista ratkaisua.

Valittaja katsoo, että hakemukseen ei liity mitään yleistä etua, vaan siihen liittyy ainoastaan Nord Stream Ag:n ja sen omistajan Gazpromin omanvoiton tavoittelu. Katsomme valtioneuvoston päätöksen perustelujen olevan jopa totuuden vastaisia niiltä osin, kuin yhtiön oma etu esitetään yleisenä etuna. Yhtiö toimii (kuten yhtiöt yleensäkin) voiton tavoittelun mielessä, yhtiön oman voitonpyynti on eri asia kuin yleinen etu.

Yhtiö myös väittää, että täytäntöönpanomääräyksen antamisesta aiheutuvat tosiasialliset riskit kohdistuvat vain hakijaan itseensä. Tämä ei selvästikään pidä paikkaansa, vaan riskit kohdistuvat myös allekirjoittaneeseen valittajaan. Yhtiö ei ole ainut toimija alueella, kuten se tuntuu luulevan.

On myös huomattava, että yleinen etu, tai eurooppalainen etu, johon valtioneuvosto vetoaa, on täysin eri, kuin yhtiön oman voitonpyynti. Yhtiö on enemmistöosaltaan Euroopan Unionin ulkopuolisessa omistuksessa, joten yhtiön esittämä oma etu on eri kuin Euroopan Unionin etu. Kaasu ei Euroopan Unionista lopu, vaikka kaasuputkea ei rakennettaisikaan.

Yhteenvedona on tältä osin todettava, että valtioneuvosto ei ole esittänyt mitään laillisia, relevantteja syitä, minkä takia pitäisi poiketa normaalista ja yleisestä jaksottaisesta lupamenettelystä, jonka mukaan lainvoimainen talousvyöhykelupa on vesitalousluvan myöntämisen ehdoton edellytys. Asia liittyy kuitenkin laajemmin kokonaisuuteen, jonka mukaan valtioneuvosto ei lainkaan voi myöntää kaasuputkelle lupaa, joten valtioneuvoston lupapäätöksessä esitetty on kaikkineen liian suppea näkemys asian ratkaisemisesta.

⁴ Hallintokäyttölain 6 luvun 32 § (26.7.1996/586).

⁵ Hakemuksen kohta 17, s. 171 – 190.

Näin ollen on täysin selvää, että korkeimman hallinto-oikeuden on määrättävä valtioneuvoston lainvastaisen ja väärin sekä virheellisesti perustellun lupapäätöksen täytäntöönpano välittömästi keskeytettäväksi.

Lopuksi

Valittaja uudistaa lopuksi vaatimuksen Nord Stream Ag:n lupahakemuksen eväämiseksi. Ilmoitamme myös, että olemme halukkaita täydentämään omaa valitustamme kaikilla niillä tavoin, joilla arvoisa oikeus katsoo tarpeelliseksi.

Erityisesti korostamme, että valitukseemme ja sen yhtenä osana esitettyyn kaivosvaltaushakemukseen ei liity sellaisia kansainvälisoikeudellisia ja turvallisuuspoliittisia riskejä kuin liittyy kaasuputkihankkeeseen. Valittaja on Suomen ja Euroopan Unionin kansalaisena niiden hallintoalamainen, toisin kuin pääosin Euroopan ulkopuolisessa omistuksessa oleva Gazpromin tytär Nord Stream Ag, jonka kaikkia intressejä Venäjä on uhannut asevoimin valvoa.

Helsingissä 4. joulukuuta 2009

Kunnioittavasti

Laati:

Kari Silvennoinen, asianajaja, varatuomari
Helsingistä

Liite: Valtioneuvoston hallintopäätös Suomenlahden talousvyöhykkeen luovuttamisesta Suomen ja Euroopan Unionin ulkopuoliseen omistukseen/ 5.11.2009.